

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL PRIORITETINIŲ MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR EKSPERIMENTINĖS (SOCIALINĖS, KULTŪRINĖS) PLĖTROS IR INOVACIJŲ RAIDOS (SUMANIOS SPECIALIZACIJOS) KRYPTIŲ IR JŲ PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMO PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2014 m. balandžio 30 d. Nr. 411
Vilnius

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 metų veiklos prioritetų įgyvendinimo pažangos lentelės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 10 d. nutarimu Nr. 318 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 metų veiklos prioritetų“, 4.3.1 punktą ir Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 21 d. nutarimu Nr. 321 „Dėl Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepcijos patvirtinimo“, 31 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Patvirtinti Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) kryptių ir jų prioritetų įgyvendinimo programą (pridedama).

2. Pavesti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai, suderinus su suinteresuotomis institucijomis:

2.1. per 30 kalendorinių dienų nuo šio nutarimo įsigaliojimo – sudaryti Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų prioritetų įgyvendinimo koordinavimo grupę ir patvirtinti jos darbo reglamentą;

2.2. per 2 mėnesius nuo šio nutarimo įsigaliojimo – patvirtinti Jungtinių studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų iniciatyvų įgyvendinimo aprašą.

Ministras Pirmininkas

Algirdas Butkevičius

Švietimo ir mokslo ministras

Dainius Pavalkis

**PRIORITETINIŲ MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR EKSPERIMENTINĖS (SOCIALINĖS,
KULTŪRINĖS) PLĖTROS IR INOVACIJŲ RAIDOS (SUMANIOS
SPECIALIZACIJOS) KRYPTIŲ IR JŲ PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMO
PROGRAMA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) kryptių ir jų prioritetų įgyvendinimo programa (toliau – Programa) parengta įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 metų veiklos prioritetų įgyvendinimo pažangos lentelės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 10 d. nutarimu Nr. 318 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 metų veiklos prioritetų“, 4.3.1 punktą, Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepciją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 21 d. nutarimu Nr. 321 „Dėl Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepcijos patvirtinimo“ (toliau – Slėnių koncepcija), atsižvelgiant į Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“, Nacionalinę reformų darbotvarkę, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. balandžio 27 d. nutarimu Nr. 491 „Dėl Lietuvos konvergencijos 2011 metų programos ir Nacionalinės reformų darbotvarkės“, 2014–2020 metų nacionalinę pažangos programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 „Dėl 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“, Valstybinę studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 metų plėtros programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1494 „Dėl Valstybinės studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 metų plėtros programos patvirtinimo“, Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1281 „Dėl Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 metų programos patvirtinimo“, ir kitus teisės aktus, kurių nuostatos susijusios su prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) kryptių (toliau – prioritetinės MTEP ir inovacijų raidos kryptys) plėtojimu ir jų prioritetų įgyvendinimu.

2. Programa parengta siekiant nustatyti prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos)

krypčių prioritetus (toliau – MTEP ir inovacijų prioritetai) ir jų įgyvendinimo nuostatas, kurių reikia prioritetinėms MTEP ir inovacijų raidos kryptims sklandžiai ir efektyviai plėtoti ir jų prioritetams įgyvendinti atitinkamomis priemonėmis, koordinuojant mokslinių tyrimų ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą (toliau – MTEP) ir inovacijų plėtrą suinteresuotų institucijų veiksmus, siekiant skatinti šalies ekonomikos pertvarką ir konkurencingumą.

3. Programa įgyvendinama 2014–2020 metais.

4. Programoje vartojamos šios sąvokos:

4.1. **MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų planas** – tarpinstitucinis planavimo dokumentas, numatantis studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemones, skirtas MTEP ir inovacijų prioritetui įgyvendinti.

4.2. **Studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonės** – skirtingų ministerijų ir kitų institucijų administruojamos ir planiniu arba konkursiniu būdu finansuojamos priemonės, apimančios:

4.2.1. MTEP grįstų žinių kūrimą stiprinant ir telkiant MTEP ir inovacijų intelektualinį potencialą;

4.2.2. žinioms imlių ūkio sektorių plėtrą, kvalifikuotų specialistų rengimą, inovatyvių produktų, paslaugų, technologijų ir (arba) metodų kūrimą, tinkamą naudojimą ir komercinimą, sudarant sąlygas mokslo ir studijų institucijoms, ūkio subjektams ir kitiems viešojo ir privataus sektorių subjektams efektyviai bendradarbiauti MTEP ir inovacijų srityje, plėtojant žinių ir technologijų kūrimo ir perdavimo veiklą, skatinant inovacijų pasiūlą ir inovacijų paklausą, mokslo ir studijų institucijų, ūkio ir kitų subjektų tinklaveiklą, klasterizaciją ir bendradarbiavimą nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais ir įgyvendinant kitas priemones;

4.2.3. MTEP, inovacijų, studijų ir žinioms imlaus verslo infrastruktūros telkimą ir atnaujinimą, sąlygų efektyviai ją naudoti sudarymą.

5. Kitos Programoje vartojamos sąvokos atitinka Slėnių plėtros koncepcijoje vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS APLINKOS ANALIZĖ

6. Viena iš Europos Komisijos 2010 m. kovo 3 d. komunikato Nr. KOM-(2010) 2020 „Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija „Europa 2020“ (toliau – Strategija „Europa 2020“) prioritetinių sričių yra MTEP. Šis teminis tikslas aktualus siekiant laikytis įsipareigojimo, kad iki 2020 metų visos išlaidos MTEP Lietuvoje turės sudaryti ne mažiau kaip 1,9 procento (esamas rodiklis, 2012 metų duomenimis, – 0,9 procento) bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP). Atitinkamai bendras pokytis, kurio siekiama pagal šį teminį tikslą, – smarkiai padidinti verslo investicijas į MTEP ir inovacijas, nes palyginti su kitais finansavimo šaltiniais jų dalis neproporcingai maža (2012 metų duomenimis, – 26,6 procento visų išlaidų MTEP) ir beveik nedidėja. Lietuva vis dar labai atsilieka nuo Europos Sąjungos (toliau – ES) vidurkio pagal rodiklius, atspindinčius inovacinę įmonių veiklą ir ekonominius MTEP ir

inovacijų rezultatus. MTEP ir inovacijų pažangai kliudo menkas investicijų efektyvumas ir nevienoda viešojo ir privataus sektorių investicijų į MTEP ir inovacijas apimtis. Nors viešojo sektoriaus skirtas finansavimas MTEP dalis, išreikšta BVP procentais, nuo ES vidurkio skiriasi nelabai, pagal šių investicijų efektyvumą, kaip rodo 2013 m. kovo 21 d. Europos Komisijos komunikatas „Inovacijų Sąjungos būklė 2012. Pokyčių spartinimas“ Nr. KOM(2013) 149, Lietuva priešpaskutinėje vietoje ES. Pagal verslo sektoriaus išlaidas MTEP Lietuva nuo ES vidurkio atsilieka daugiau nei penkis kartus. Eurostato 2011 metų duomenimis, Lietuvoje verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui, siekė 24,1 euro, o ES vidurkis – 318,4 euro. Derėtų pažymėti ir tai, kad 2007–2011 metais atsilikimas nuo ES vidurkio pagal verslo išlaidas MTEP ne sumažėjo, o padidėjo. Tiesa, menkus MTEP gebėjimus Lietuvos verslo įmonės stengiasi kompensuoti pasirinkdamos alternatyvius inovacijų kūrimo būdus – tai rodo didžiausios tarp ES valstybių narių įmonių išlaidos inovacijoms, grįstoms ne MTEP.

7. 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482, skirtos Lietuvos pažangos strategijai „Lietuva 2030“ įgyvendinti, tikslas – sukurti pažangią, modernią ir stiprią valstybę, pasižyminčią sumanios visuomenės, sumanios ekonomikos ir sumanaus valdymo derme. Į šią programą įtrauktos ne tik svarbiausios nacionalinės politikos nuostatos, bet ir pagrindinės ES politikos nuostatos, išdėstytos Strategijoje „Europa 2020“. Joje nustatytos ilgalaikių valstybės prioritetų įgyvendinimo kryptys, ES finansinės paramos ilgalaikiams valstybės prioritetams įgyvendinti 2014–2020 metų programavimo laikotarpiu proporcijos.

8. Kad vyktų pirmiau nurodyti pokyčiai, būtina labiau koncentruoti mokslo sektoriaus potencialą ir didinti pajėgumus vykdyti mokslinius tyrimus srityse, atliepančiose ūkio ir visuomenės poreikius, stiprinti žinių ir technologijų sklaidą, išskirtinį dėmesį skirti verslo inovatyvumo didinimui ir aktyviai remti mokslo ir verslo bendradarbiavimo rezultatų komercinimą. Be to, reikia didinti investicijų į MTEP efektyvumą ir sukuriama pridėtinę vertę. Tai įmanoma pasiekti aktyviai naudojantis sąveikos (sinergijų) su ES Bendrąja mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“, patvirtinta Europos Parlamento ir Tarybos 2011 m. lapkričio 30 d. reglamentu Nr. KOM(2011) 809, galimybėmis, integracijos į tarptautines mokslinių tyrimų infrastruktūras ir bendradarbiavimo su tarptautiniais partneriais privalumais, optimizuojant MTEP ir inovacijų sistemą (kuriant palankią inovacijoms teisinę bazę ir atitinkamai pertvarkant institucinę struktūrą). Šie tikslai atitinka Europos Komisijos 2013 m. gruodžio 17 d. sprendimo Nr. KOM-(2013) 1303 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui, kurių veiklos gairės pateiktos Bendroje strateginėje programoje, bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui ir Sanglaudos fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (toliau – Bendrasis reglamentas), 17 straipsnio nuostatas, kad valstybė narė, rengdama 2014–2020 metų ES paramos panaudojimo dokumentus, turi įvertinti *ex-ante*

(išankstinių) sąlygų MTEP ir inovacijoms, numatytų Bendrajame reglamente, įgyvendinimą (toliau – sumani specializacija).

9. Siekiant sutelkti žmogiškuosius, finansinius ir kitus išteklius, maksimaliai pagrįsti ES fondų lėšų poveikį MTEP ir inovacijoms ir pritraukti į šią sritį privačių lėšų, išankstinė sąlyga 2014–2020 metų periodui įpareigoja Lietuvą nustatyti ribotą skaičių MTEP ir inovacijų prioritetų, pagrindžiant juos turimu MTEP ir inovacijų potencialu ir atsižvelgiant į galimas MTEP ir inovacijų plėtros tendencijas. Struktūriniai ūkio ar jo segmentų pokyčiai, galintys itin sustiprinti šalies tarptautinį konkurencingumą, grįstą inovacijomis ir žinių komercinimu, tikėtini tik tuo atveju, jeigu stiprės tie ūkio sektoriai ar jo segmentai, kurie sąlyginai gali greičiausiai augti kurdami vis didesnę pridėtinę vertę. Ribotų žmogiškųjų, finansinių, materialųjų ir kitų išteklių sąlygomis mažai tikėtina, kad inovacinio šalies potencialo augimas ir tvarus ekonomikos augimas gali būti pasiektas skatinant tuos ūkio sektorius, kuriuose nėra stipraus mokslo potencialo, gebančio pritaikyti naujas mokslo žinias naujoms technologijoms kurti; nėra pakankamai stiprių ūkio subjektų, suvokiančių naujų technologijų diegimo naudą ir gebančių jas pritaikyti taip, kad didėtų konkurencingumas; mokslas ir verslas menkai ir fragmentuotai bendradarbiauja kurdami naujas technologijas ir steigdami naujas žinioms imlias įmones.

10. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, per dešimtmetį Lietuvos išlaidos MTEP vidutiniškai augo 3,4 procento sparčiau nei BVP (ES vidutiniškai tik 0,9 procento). Nepaisant to, 2012 metais BVP dalis, kurią sudaro išlaidos MTEP, Lietuvoje buvo mažesnė už ES vidurkį daugiau nei perpus. Jeigu Lietuvoje didesnę dalį MTEP finansuoja valdžia (2011 metais – 54 procentai GERD), tai ES – privatus sektorius (2011 metais – 63 procentai GERD). Svarbus MTEP finansavimo šaltinis Lietuvoje – užsienio lėšos. Siekiant kurti kuo daugiau žiniomis grįstų inovacijų, svarbu skatinti privatų sektorių plačiau finansuoti MTEP.

Lietuva stipriai skiriasi nuo daugelio kitų ES valstybių pagal tai, kas gauna MTEP finansavimą. Pirma, Lietuvoje daugiau nei pusė MTEP lėšų tenka mokslo ir studijų institucijoms, ES – verslui. Antra, paskutinio dešimtmečio statistika rodo, kad dažniausiai ES valstybėse verslas gauna iš valstybės daugiau lėšų MTEP veiklai finansuoti nei viešasis sektorius gauna iš verslo. Eurostato 2011 metų duomenimis, Lietuva šiuo požiūriu išskirtinė – mokslo ir studijų institucijos iš verslo gauna 8 kartus daugiau lėšų nei verslas iš valstybės. ES vidurkis rodo priešingą tendenciją – verslas iš valstybės gauna lėšų 3 kartus daugiau nei mokslo ir studijų institucijos iš verslo. Palyginus 2011 metų MTEP išlaidas verslo sektoriuose pagal perkamosios galios standartą vienam gyventojui, matyti, kad Lietuvoje šis rodiklis – 0,7, o ES vidurkis yra 19,9.

Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinės iniciatyvos „Inovacijų sąjunga“, patvirtintos Europos Komisijos 2010 m. spalio 6 d. komunikatu Nr. KOM(2010) 546 „Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Inovacijų sąjunga“, pagrindu Europos Komisijos rengiamoje Inovacijų sąjungos švieslentėje (angl. *Innovation Union Scoreboard*) (toliau – Inovacijų sąjungos švieslė) lyginama ES valstybių narių pažanga inovacijų srityje ir siekiama nustatyti jų inovacijų sistemų stiprybes ir trūkumus. Inovacijų sąjungos švieslentėje valstybės

pagal suminį inovatyvumo indeksą skirstomos į 4 grupes: kuklūs, vidutiniai, pažangūs novatoriai ir inovacijų lyderiai. Inovacijų sąjungos švieslentės 2013 metų duomenimis, Lietuvos suminis inovatyvumo indeksas 2012 metais – 0,28 (2011 metais – 0,271), ES vidurkis 2012 metais – 0,544 (2011 metais – 0,531). Lietuvos vidutinis inovatyvumo augimas vienas didžiausių tarp 27 ES valstybių narių – 5 procentai. Lietuva iš kuklių novatorių grupės pakilo į vidutinių novatorių grupę drauge su Italija, Ispanija, Portugalija, Čekija, Graikija, Slovakija, Vengrija, Malta.

Aukščiausia – šeštąją – vietą ES Lietuva užima pagal žmogiškuosius išteklius, pagal finansinę paramą – 12 vietoje, pagal įmonių investicijas – 13 vietoje. Derėtų pasistengti efektyvesnės ir atviresnės MTEP sistemos, verslumo, intelektinių rezultatų valdymo, įmonių inovacinės veiklos, ekonominių inovacijų rezultatų srityse. Prioritetinių MTEP ir inovacijų raidos kryptių ir jų prioritetų nustatymas, jų įgyvendinimo priemonių efektyvus valdymas ir vykdymas leis kuo tinkamiau naudoti mokslo ir studijų institucijų ir verslo turimą žinių ir inovatyvumo potencialą, siekiant didinti Lietuvos inovatyvumą ir ekonomikos konkurencingumą, susidoroti su ilgalaikiais iššūkiais.

11. Atsižvelgdama į Bendrojo reglamento 17 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (toliau – Švietimo ir mokslo ministerija) kartu su Lietuvos Respublikos ūkio ministerija (toliau – Ūkio ministerija) 2012 metais inicijavo prioritetinių MTEP ir inovacijų raidos kryptių ir jų prioritetų nustatymo procesą, kurį koordinavo Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras, pasitelkęs tarptautinius nepriklausomus ekspertus.

12. MTEP ir inovacijų prioritetų nustatymo procesą sudaro du etapai – nustatomos prioritetinės MTEP ir inovacijų raidos kryptys ir konkretūs šių kryptių MTEP ir inovacijų prioritetai.

13. Pirmojo MTEP ir inovacijų prioritetų nustatymo proceso etapo tikslas – nustatyti prioritetines MTEP ir inovacijų raidos kryptis. Pirmojo sumanios specializacijos proceso etapo darbams atlikti sudaryta tarptautinė nepriklausomų ekspertų darbo grupė, kuri savo veiklą grindė Prioritetinių mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų raidos kryptių ir jų prioritetų nustatymo aprašu, patvirtintu švietimo ir mokslo ministro ir ūkio ministro (toliau – Prioritetinių MTEP ir inovacijų raidos kryptių ir jų prioritetų nustatymo aprašas).

14. Pirmojo MTEP ir inovacijų prioritetų nustatymo proceso etapo rezultatas – tarptautinės nepriklausomų ekspertų darbo grupės 2013 m. birželio 27 d. ataskaita „Pasiūlymai dėl Lietuvos sumanios specializacijos prioritetinių kryptių“, kurioje pateikiamos Lietuvai siūlomos plėtoti prioritetinės MTEP ir inovacijų raidos kryptys (mokslo sprendimų, technologijų, produktų, procesų ir (arba) metodų grupės, atsakančias į globalius ar nacionalinius iššūkius, ir galimybes, kuriomis Lietuvos MTEP ir inovacijų sistema gali geriausiai pasinaudoti) ir jų pasirinkimo pagrindimas. Nustatant prioritetines MTEP ir inovacijų raidos kryptis, daugiausia dėmesio skirta MTEP ir inovacijų krypties esamam ir gebančiam konkuruoti mokslo potencialui, žiniomis grįsto verslo inovacinių veiklų

potencialui ir šio potencialo gebėjimui pasiūlyti, kaip įveikti nacionalinius ar globalius iššūkius. Prioritetinės MTEP ir inovacijų raidos kryptys patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 951 „Dėl Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) krypčių patvirtinimo“.

15. Nustatytos 6 prioritetinės MTEP ir inovacijų raidos kryptys:

15.1. Energetika ir tvari aplinka. Šios krypties pasirinkimą lėmė noras atliepti tokius iššūkius ir ateities tendencijas kaip nepakankama energijos šaltinių diversifikacija, didelė energijos kaina, netaupus ir neefektyvus energijos vartojimas, netvari ekosistemų kaita (ypač – neefektyvus atliekų valdymas, didėjanti oro ir vandens tarša).

Padidėjusi priklausomybė nuo importuojamos energijos uždarius Ignalinos atominę elektrinę, sparčiai kylančios energijos kainos, pasenusi ir neefektyvi energetikos infrastruktūra (ypač – centralizuoto šilumos tiekimo sistemos, neefektyvūs ir senstantys pastatai, senos kartos apšvietimo sistemos) neigiamai veikia gyventojų gerovę, kelia šalies energetinės nepriklausomybės ir energetinio saugumo problemas. Augančios energijos kainos riboja tarptautinį Lietuvos ūkio, ypač pramonės, konkurencingumą. Vertinant tarptautines kaitos tendencijas, tikėtina, kad ateityje toliau mažės naftos išteklių ir susijusių produktų prieinamumas. Dėl to nuolat brangs energija, smarkiai kils kainos rinkoje. Pasaulyje sparčiai plėtojamos alternatyvių energijos šaltinių, alternatyvaus kuro ir energiją taupančios technologijos. Per ateinančią dešimtmetį čia tikimasi esminių proveržių. Alternatyvių energijos šaltinių paieška, efektyvus ir taupus energijos vartojimas gali padėti sumažinti neigiamą minėtų tendencijų poveikį. Be to, Lietuva kaip ir kitos ES valstybės narės turi racionaliai prisidėti prie Europos Parlamento ir Europos Tarybos 2009 m. balandžio 23 d. direktyvos 2009/28/EC, kurioje numatyta iki 2020 metų 20 procentų sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, 20 procentų padidinti energijos, gaunamos iš alternatyvių energijos šaltinių, dalį ir 20 procentų padidinti energijos vartojimo efektyvumą, palyginti su 1990 metais, įgyvendinimo.

Lietuvoje didėja oro tarša, ypač miestuose, o transportas – didžiausias taršos šaltinis. Itin opi ir atliekų perdirbimo ir valdymo problema (didžioji dalis atliekų kaupiama sąvartynuose, nesinaudojama galimybe atliekas deginti ir gaminti iš jų energiją). Susiję specifiniai ES klimato kaitos ir aplinkosaugos politikos reikalavimai aktualūs daugumai Lietuvos ūkio sektorių – transportui, statybai, pramonei ir kitiems. Todėl itin svarbu derinti energetikos ir tvarios aplinkos sprendimus.

15.2. Sveikatos technologijos ir biotechnologijos. Ši kryptis pasirinkta dėl to, kad Lietuvos socialinę ir ekonominę plėtrą veiks su sveikatos apsauga susiję ilgalaikiai veiksniai ir tendencijos – didėjančios sveikatos priežiūros ir vaistų įsigijimo išlaidos, ilgėjanti gyvenimo trukmė, taigi ir didėjančios senyvo amžiaus pacientų gydymo ir slaugos išlaidos, mažesnė nei kitose valstybėse sveiko gyvenimo (ypač vyrų) trukmė, globalizacija ir auganti konkurencija dėl aukštos kvalifikacijos medicinos specialistų, didėjanti pandemijų grėsmė,

spartus geografinis infekcinių ligų plitimas, sistemiška aplinkos tarša toksinėmis medžiagomis.

Lėtinės ir su gyvenimo būdu susijusios ligos (širdies ir kraujagyslių, onkologinės, neurodegeneracinės) – dažniausios Lietuvos gyventojų mirties priežastys. 2011 metų duomenimis, daugiausia Lietuvos gyventojų miršta nuo širdies ir kraujagyslių ligų (56,3 procento visų mirusiųjų). Širdies ir kraujagyslių ligomis susergera vis jaunesni asmenys, taigi trumpėja sveiko (be ligų) gyvenimo trukmė. Onkologinės ligos – antra lėtinių susirgimų grupė Lietuvoje. 2011 metų duomenimis, mirtingumas nuo navikinių ligų sudaro iki 20 procentų (moterų iki 18 procentų). Neurodegeneracinės ligos – vienas svarbiausių globalių ir nacionalinių iššūkių, susijusių su visuomenės senėjimu. Iki šiol nėra efektyvių šių ligų terapijos, ankstyvosios diagnostikos ir prevencijos priemonių. Labai menkai žinoma apie šių ligų patogenezės mechanizmus, tai sudaro plačias galimybes plėtoti fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus. Neurodegeneracinės ligos – ypač didelė našta visuomenei.

Atsparių vaistams infekcijų grėsmė susijusi su bakterijų ir virusų natūralia kaita, kai šie patogenai įgyja atsparumą medicinos praktikoje naudojamiems vaistams. Kisdami žinomų ar naujų rūšių patogenai tampa grėsme, kuri iki tol buvo sėkmingai įveikiama. Pasaulio sveikatos organizacija skelbia – mikroorganizmų atsparumas vaistams – vienas svarbiausių naujų veiksnių, lemiančių visuomenės sveikatą. Šis veiksnys ypač svarbus globaliame pasaulyje, kur intensyvėja fizinis žmonių judėjimas, taigi ir potencialus geografinis patogenų plitimas. Lietuvoje viena svarbių problemų – antibiotikams atsparių patogenų infekcijos gydymo įstaigose ir atsparių vaistams tuberkuliozės formų plitimas.

Prastą visuomenės psichikos sveikatos būklę pirmiausia liudija rekordiška gausa savižudybių, didelis alkoholizmas, narkotinių medžiagų vartojimas. Fizinis ir psichologinis smurtas mokyklose, smurto prieš vaikus proveržiai šeimose, visuomenės susvetimėjimas, didelė visuomenės netolerancija pažeidžiamoms grupėms, visuomenės grupių tarpusavio nepasitikėjimas, nelygiaverčiai santykiai darbe ir intelektinė viešosios erdvės degradacija menkina šalies įvaizdį, skatina emigraciją, taigi prarandama darbo jėga, pirmiausia kvalifikuota, netenkama išsilavinusių gyventojų. Lietuvoje iki šiol neatliktas išsamus mokslinis tyrimas, kurio tikslas – nustatyti savižudybių priežastis, jų paplitimą ir efektyviausias prevencijos priemones, galimybes pasinaudoti gerąja kitų valstybių patirtimi.

Sparčiai sensta visuomenė, vis daugiau reikia sveikatos priežiūros paslaugų, didėja konkurencija dėl kvalifikuotų medicinos specialistų, vyksta spartūs demografiniai pokyčiai šalies viduje, taigi sveikatos apsaugos sistemai būtinos inovacijos – visų pirma e. technologijomis grįsti sprendimai. Netobula teisinė bazė riboja medicinos informacijos naudojimą moksliniams ir transliaciniams medicinos tyrimams.

15.3. Agroinovacijos ir maisto technologijos. Ši kryptis pasirinkta siekiant atliepti tokius iššūkius ir ateities tendencijas kaip nepakankamai tvari maisto grandinė, nepakankamai tvarus biologinių išteklių naudojimas žemės ir maisto ūkyje, nepakankamai saugus ir kokybiškas maistas, nepakankamai efektyvus maisto žaliavų kūrimas ir naudojimas.

Lietuvoje sukaupta nemažai žinių apie tvarią maisto gamybą (žemės ūkio augalų ir gyvūnų genetiką ir biotechnologijas, jų auginimo technologijas, pasėlių apsaugą nuo žalingų organizmų, vandens racionalų naudojimą, maistingųjų medžiagų balansą ir migraciją, tvarų energijos naudojimą ir atliekų tvarkymą, informacinių technologijų naudojimą ir rinkodarą, darnią maisto ir gėrimų pramonės plėtrą, maisto žaliavų ir produktų saugą ir kita). Lietuva turi didelį potencialą plėtoti maisto žaliavų ir maisto produktų gamybą šalies poreikiams ir eksportui į sparčiai besiformuojančias ir besivystančias Europos valstybių rinkas. Norint sėkmingai naudotis šiomis žiniomis, reikia daugiau žinioms imlių mažų ir vidutinių įmonių, siekiant skatinti augimą ir naujų darbo vietų kūrimą, didesnių investicijų, esamų ir besiformuojančių sektorių inovacijų, glaudesnio įvairių sričių tyrėjų ir specialistų bendradarbiavimo ieškant pažangiausių sprendimų, suinteresuotų ūkio subjektų, galinčių ir norinčių išbandyti, pademonstruoti ir patobulinti inovatyvias maisto ir maisto žaliavų technologijas.

Ateityje žemės ūkyje, maisto ir maisto žaliavų gamybos srityse būtina taikyti naujas augalų ir gyvūnų auginimo technologijas: parinkti gamtinį potencialą saugančias sėjomainas, subalansuoti trąšų naudojimą, racionaliai ir pagrįstai naudoti pesticidus, taupiau naudoti iškastinį kurą, siekti užtikrinti didesnę biologinę įvairovę ir sumaniau kurti organinių atliekų tvarkymo, liekamosios ir atsinaujinančiosios energijos gamybos sąveiką, maisto produkcijos kūrimo, gyvūnų mitybos, sveikatingumo, maisto žaliavų saugos ir kokybės inovacijas.

Agroinovacijų ir maisto technologijų kaitos būtinybę lemia tai, kad materialiniai ir žmogiškieji ištekliai turi būti naudojami kuo efektyviau, tai yra būtina gaminti ne tik daugiau maisto produktų tausesniu būdu, bet ir didinti skirtingų visuomeninių paslaugų įvairovę, tiekti biologinius, ekologiškus, išskirtinės kokybės, sveikus ir saugius maisto produktus. Būtina ypač daug dėmesio skirti žemės išteklių ir atliekų valdymui, atsinaujinantiems energijos šaltiniams, pakavimo technologijoms, kurti netradicinius maisto produktus, subalansuotus pašarus, daigiatikslinio naudojimo pluoštus ir kitus produktus. Dėl tokio plataus agrotyrimų ir inovacijų spektro naudos įgytų ir žemės ūkio bei perdirbimo sektorius, ir visuomenė, būtų užtikrinta tinkama pusiausvyra tarp maisto ir ne maisto produktų gamybos. Norint kuo geriau naudoti gamtos išteklius ir sukurti tvaresnę ir veiksmingesnę maisto grandinę, reikia tvirtos žemės ūkio, verslo ir mokslo sektorių sąveikos.

15.4. Nauji gamybos procesai, medžiagos ir technologijos. Ši kryptis pasirinkta siekiant atliepti tokius iššūkius ir ateities tendencijas kaip verslo ir mokslo, tarpsektorinio ir tarptautinio bendradarbiavimo stoka kuriant ir diegiant žinias, technologijas ir inovacijas, mažas verslo produktyvumas, pažangių technologijų, inovatyvių procesų, produktų ir paslaugų stoka, būtinybė didinti produktyvumą ir verslo procesų efektyvumą mažinant sąnaudas, poreikis didinti tiekimo grandinės efektyvumą ir sinchronizavimą siekiant lankstumo, nuo masinės gamybos pereiti prie masinio pritaikymo, poreikis pereiti į pelningesnes pridėtinės vertės grandinės dalis (orientuotis į tarptautines rinkas – tapti bent jau technologiniu partneriu tarptautinėse vertės grandinėse, siūlyti didelės pridėtinės vertės

produktus, pagrįstus naujomis žiniomis ir technologijomis, pasižyminčius išskirtinėmis savybėmis, geresniu pritaikymu, tobulinti prekės ženklų kūrimą, įskaitant gaminių dizainą).

Mažomis sąnaudomis pagrįsto Lietuvos pramonės konkurencinio pranašumo praradimą lemia tokie globalūs kaitos veiksniai kaip: globalizacija ir agresyvi konkurencija tarptautinėje verslo aplinkoje, ypač susijusi su naujomis ekonomikomis (Kinija, Indija, Korėja, Brazilija ir kitomis), sparti technologijų kaita spaudžia ne tik mažomis sąnaudomis konkuruojančius pramonės sektorius, bet ir naujų technologijų gamintojus išsivysčiusiose valstybėse; senka naudingųjų iškasenų, energetikos ir kitokių išteklių prieinamumas, brangsta esminiai gamybos veiksniai (energija ir žaliavos, Lietuvoje – ir darbo ištekliai); išteklių stoka veikia kaip mokslu pagrįstų radikalių technologinių inovacijų proveržio katalizatorius (mokslo atradimai ir technologinė plėtra tokiose kryptyse kaip medžiagų mokslas (naujos medžiagos), informacinės, biotechnologijos ir nanotechnologijos, technologijų konvergencija, ypač fizikos, chemijos ir biologijos mokslų, sudaro galimybes radikalioms produktų ir procesų inovacijoms, atveria naujas nišas ateities gamybai, keičia skirtingų gamybos grandinės veikėjų vaidmenį ir geografinės vertės grandinės ribas); prognozuojama, kad ši slenkanti pramonės revoliucija ateityje pakeis esamus gamybos standartus ir visuomenės vartojimo įpročius. Technologinė pažanga kuria didelį naujų kompetencijų (ir lankstaus mokymosi kompetencijų) poreikį.

Ekonominė krizė privertė Lietuvos gamybos įmones didinti produktyvumą, bet produktyvumas augo ne dėl investicijų į technologinį atsinaujinimą ar inovacijas, o dėl mažinamo darbuotojų skaičiaus. Didelė Lietuvos pramonės dalis dirba ne tokiose pelningose pridėtinės vertės grandinės dalyse – parduoda žaliavas, surinkimo paslaugas arba gamybos pajėgumus, gamina mažos pridėtinės vertės produktus. Aukštųjų technologijų pramonės dalis vis dar maža, daugiausia dėl menkos sektorinės integracijos, nors tokias galimybes suteikia pažangių aukštųjų technologijų diegimas tradicinėje gamyboje.

Didesnių gamybos sąnaudų, agresyvios konkurencijos ir kintančių gamybos procesų technologijų sąlygomis Lietuvos pramonė turi tapti sumani – ne tik naudoti žinias ir technologijas naujiems kokybiškiems produktams kurti, bet ir diegti tokias gamybos sistemas, kurios būtų lengvai atnaujinamos, į kurias būtų lengvai ir greitai integruojamos naujos technologijos ir funkcijos, kurios sudarytų galimybes greičiau parengti prototipus ir į rinką diegti naujus produktus (greitas dizainas, testavimas ir gamyba), lengvai atliktų įvairios apimties užsakymus gaminti skirtingus produktus nišiniams poreikiams.

Globalūs pokyčiai neišvengiamai privers įmones ieškoti būdų, kaip atspėti arba formuoti naujus rinkos poreikius, geriau integruoti naujas technologines žinias ir greitai atnaujinti darbo jėgos kompetencijas, diegti naujus verslo modelius, valdyti naujus gamybos procesus, sistemas. Taigi kurs naujus aukštos kokybės vadybos lūkesčius.

Lietuvos gamybos įmonės kol kas per mažai naudoja Lietuvos mokslo potencialą, svarbų šiai prioritetinei MTEP ir inovacijų raidos kryptčiai, – Lietuvos mokslo ir studijų institucijų mokslininkai yra sukūrę daug naujų praktiniu požiūriu svarbių organinių puslaidininkų, kurie patentuoti JAV, Europos ir Japonijos patentų tarnybose (apie

100 patentų). Atsižvelgiant į Lietuvos pramonės modernizavimo poreikius, prioritetinei MTEP ir inovacijų raidos kryptčiai įgyvendinti aktualios tinklaveikos skatinimo, informacijos asimetrijos mažinimo, ateities išvalgų ir kitos atradimo procesą skatinančios priemonės.

15.5. Transportas, logistika, informacinės ir ryšių technologijos. Planuojama, kad transporto, logistikos ir e. sistemų plėtrą per ateinančius 20 metų lems didėjantys keleivių ir krovinių vežimo srautai ir krovinių aptarnavimo apimtis, didėjanti gyventojų koncentracija miestuose, lemianti netolygią kelių infrastruktūros apkrovą, transporto spūsčių augimą, didėjanti aplinkos tarša, stiprėjantis šiltnamio efektas, didėjanti konkurencija ir mažėjančios dėl trečiųjų valstybių (siekiant išlaikyti Lietuvos konkurencingumą, vis svarbesnės transporto ir logistikos inovacijos) kainos, nuolat didėjantys vartotojų lūkesčiai, susiję su paslaugos kokybe, saugesniu, ekologiškesniu ir greitesniu transportavimu.

Europos Komisijos 2011 m. kovo 28 d. sprendimu KOM(2011) 144 patvirtintoje „Baltojoje knygoje“ nustatyti Europai, o drauge ir Lietuvai aktualūs iššūkiai, kuriuos būtina atliepti kuriant bendrą Europos transporto erdvę ir konkurencingą efektyviu išteklių naudojimu grindžiamą transporto sistemą. Šie iššūkiai apima tokius uždavinius kaip įprastiniu kuru varomų automobilių naudojimo mažinimas, anglies dvideginio išmetimo mažinimas vykdant miestų logistikos veiklą, mažai anglies dioksido išskiriančių degalų naudojimo aviacijoje ir jūrų transporte didinimas, krovinių gabenimo geležinkelių ir vandens transporto didinimas, greitųjų ir kitų traukinių tinklo, daugiarūšio transporto tinklo plėtra, modernios oro eismo valdymo infrastruktūros ir bendros Europos aviacijos erdvės kūrimas, kelių ir vandens transporto valdymo sistemų, Europos pasaulinės palydovinės navigacijos sistemos diegimas, Europos daugiarūšio transporto informacijos, valdymo ir mokėjimo sistemos sukūrimas, kelių saugos užtikrinimas.

Transportas yra vienas svarbiausių Lietuvos ūkio sektorių. Šis sektorius sukuriamu BVP lenkia tokius sektorius kaip žemės ūkis, statyba, energetika. Transporto sektorius Lietuvai kur kas svarbesnis nei daugeliui kitų ES valstybių. Eurostato duomenimis, transporto sektoriaus dalis Lietuvos BVP struktūroje beveik 3 kartus (2012 metais – 2,65 karto) didesnė už ES valstybių vidurkį. 2013 metų duomenimis, transporto sektorius sudarė 12,9 procento BVP.

Transporto ir saugojimo įmonėse logistikos pridėtinę vertę kuria šie pagrindiniai sektoriai – sausumos transportas (taip pat kelių ir geležinkelių transportas), sandėliavimas ir transportui būdingų paslaugų veikla, į kurią įeina jūrų ir oro uostų darbas. Šie sektoriai 2013 metais sukūrė 3,89 mlrd. eurų BVP ir įdarbino 85,4 tūkst. darbuotojų. Lietuvos transporto sektoriaus reikšmę lemia palanki valstybės geografinė padėtis.

15.6. Įtrauki ir kūrybinga visuomenė. Ši kryptis pasirinkta siekiant atliepti tokius socialinius iššūkius ir ateities tendencijas kaip prastėjanti demografinė būklė, netolygi regioninė plėtra, skurdas, nelegalus darbas ir per menka socialinė sanglauda, įgūdžių ir darbo rinkos poreikių atotrūkis, nepakankamai ugdomi talentai ir kūrybinis potencialas, viešojo sektoriaus inovacijų ir efektyvaus valdymo stoka.

Vertinant kaitos tendencijas Lietuvoje ir ES, tikėtina, kad ateityje reikės didinti viešojo sektoriaus veiklos efektyvumą, tai yra mažesnėmis sąnaudomis siekti geresnių rezultatų. Kaip rodo kitų valstybių patirtis, tai galima daryti diegiant e. sprendimus (elektroninė mokesčių deklaravimo ir administravimo sistema – vienas iš Lietuvos sėkmės pavyzdžių), įtraukiant gyventojus ir bendruomenes į viešųjų paslaugų kūrimą ir pačių paslaugų teikimą, pasitelkiant privatų ir nevyriausybinių sektorius.

Nepaisant didelių pastangų ir skiriamų išteklių, tam tikrų socialinių problemų (pavyzdžiui, socialinė atskirtis, ilgalaikis nedarbas, kitų) nei Lietuvos, nei užsienio valstybių vyriausybėms nepavyksta efektyviai spręsti. Taigi reikia kurti ir taikyti daugiau socialinių inovacijų – ieškoti naujų būdų, kaip spręsti įsisenėjusias problemas. Čia dėmesys neretai skiriamas gyventojų ir bendruomenių įgalinimui, naujų sąveikos formų kūrimui.

Nuolatinis mokymasis, tikėtina, ir toliau bus viena svarbiausių priemonių gyventojams prisitaikyti prie technologinės kaitos, nepaliaujamų struktūrinių Lietuvos ūkio pokyčių ir kitų kaitos veiksnių, todėl ateityje prireiks tobulinti suaugusiųjų mokymosi gebėjimus (pavyzdžiui, savivaldus mokymasis) ir galimybes (pavyzdžiui, individualizuotas ir nemokamas mokymosi turinys, nauji mokymosi metodai, formos ir terpės).

Siekis stiprinti politikos rezultatyvumą ir toliau didins žiniomis ir įrodymais grįsto valdymo paklausą, todėl vis intensyviau bus taikomos eksperimentavimo, stebėsenos, vertinimo ir kitos priemonės.

Sukurtos inovacijų kultūros ir kūrybinių industrijų plėtros technologijos leis plėtoti visuomenės inovacinę kultūrą ir siūlyti įtraukios veiklos alternatyvas kūrybinių industrijų sektoriams. Taip bus sukurtas proveržio inovacijų potencialas ir kitose, ne tik MTEP, imliose srityse. Platesnis dizaino technologijų ir kitų netechnologinių, kūrybinių ir kultūrinių inovacijų naudojimas bus vienas iš didesnės pridėtinės vertės produktų kūrimo, didesnio našumo ir tausesnio išteklių naudojimo veiksnių.

16. Formuojant prioritetines MTEP ir inovacijų raidos kryptis remtasi:

16.1. Tarptautinės nepriklausomų ekspertų darbo grupės atliktomis analizėmis, kurių rezultatai pateikiami šios grupės ataskaitose, paskelbtose Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro tinklalapyje:

16.1.1. 2013 m. kovo 25 d. ataskaita „Pasaulinės tendencijos ir galimybės kaip iššūkiai Lietuvos MTEP ir inovacijų politikai“, kurioje nustatytos tendencijos ir iššūkiai, galintys daryti įtaką Lietuvos ekonomikai ir visuomenei artėjantį dešimtmetį;

16.1.2. 2013 m. kovo 27 d. ataskaita „Ilgalaikiai nacionaliniai Lietuvos ekonomikos ir visuomenės iššūkiai“, kurioje nurodomi reikšmingiausi nacionaliniai iššūkiai, galintys veikti Lietuvos plėtrą iki 2030 metų, kuriuos įmanoma atliepti su turimu potencialu;

16.1.3. 2013 m. balandžio 15 d. ataskaita „Dabartinės Lietuvos ūkio stiprybės ir ateities augimo galimybės“, kurioje pateiktas Lietuvos ūkio sektorių žemėlapis, atspindintis turimą Lietuvos konkurencinį pranašumą ir ateities gebėjimus kurti ir taikyti inovatyvias technologijas, produktus, procesus ir metodus ir skirstantis ūkio sektorius į segmentus, rodančius jų vaidmenį šalies ekonomikoje ir ateities plėtroje. Ataskaita parengta įvertinus

esamą ūkio subjektų konkurencingumo ir specializacijos būklę (konkurencinio pranašumo eksporto rinkose augimas, ūkio subjektų konkurencinės strategijos, grįstos augančiu produktyvumu ir kokybiškų darbo vietų kūrimu, sėkmingas investicijų pritraukimas, kritinė žmogiškųjų išteklių masė ir panašiai) ir žiniomis grįsto augimo galimybes (žinioms imlių įmonių dalis rinkoje, naujų produktų dalis rinkoje, MTEP veiklos išlaidos, dalyvavimas tarptautinių inovacijų tinklų veikloje ir panašiai);

16.1.4. 2013 m. balandžio 15 d. ataskaita „Lietuvos MTEP potencialas“, kurioje aptariamos Lietuvos stiprybės atskirose mokslo kryptyse, galinčiose svariai prisidėti prie MTEP ir inovacijų prioritetų įgyvendinimo; ataskaita parengta įvertinus tarptautinių MTEP publikacijų skaičių ir poveikį, mokslinių darbų citavimo rodiklius, tarptautinį Lietuvos tyrėjų, doktorantų, podoktorantūros stažuotojų aktyvumą, kitas žmogiškųjų išteklių kompetencijas, gebėjimus pritraukti finansavimą moksliniams tyrimams, investicijas į MTEP infrastruktūrą, mokslo ir verslo bendradarbiavimo apimtį ir panašiai;

16.2. MTEP ir inovacijų plėtra suinteresuotų šalių apklausa: siekiant suinteresuotų šalių sutarimo, organizuotos mokslo ir studijų institucijų, verslo atstovų ir sprendimų priėmėjų diskusijos.

17. Antrojo MTEP ir inovacijų prioritetų nustatymo proceso etapo tikslas – nustatyti prioritetinių MTEP ir inovacijų raidos krypčių prioritetus, remiantis tarptautinės nepriklausomų ekspertų darbo grupės 2013 m. rugsėjo 11 d. ataskaita „MTEP ir inovacijų prioritetų identifikavimo metodika“. Formuojant MTEP ir inovacijų prioritetus remtasi atlikta išsamia mokslo ir verslo potencialo, MTEP ir inovacijų gebėjimų patvirtintose prioritetinėse MTEP ir inovacijų raidos kryptyse analize, ateities iššūkių, nacionalinių ir pasaulinių šių krypčių ateities vystymosi tendencijų analize, kritinių šių krypčių technologijų ir procesų analize. Siekiant suinteresuotų šalių sutarimo, organizuotos skirtingiems interesams atstovaujančių ekspertų (akademinės bendruomenės, asocijuotų verslo struktūrų, valstybės institucijų atstovų) diskusijos. Nustatant MTEP ir inovacijų prioritetus, siekta agreguoti (jungti) realias, jau subrandintas gana didelės apimties ir didelio poveikio mokslo ir verslo bendradarbiavimo idėjas, esamą mokslo ir verslo potencialą ir investicines privataus sektoriaus galimybes įgyvendinti MTEP ir inovacijų prioritetus. Koordinuotomis (nuo inovatyvios technologijos, produkto, proceso ir (arba) metodo idėjos iki jų patekimo į rinką) valdžios, verslo ir mokslo pastangomis telkiant mokslo ir ūkio potencialą ir skatinant inovacinį aktyvumą, kurio centre – MTEP ir inovacijų prioritetai, siekiama sukurti kritinę MTEP ir inovacijų dalyvių masę, kuri dirbdama drauge kurtų inovatyvias technologijas, produktus, procesus ir (arba) metodus, taikytų gautus rezultatus, siekdama didinti Lietuvos ūkio konkurencingumą

18. MTEP ir inovacijų prioritetų nustatymo proceso rezultatai paskelbti tarptautinės nepriklausomų ekspertų darbo grupės 2013 m. gruodžio 9 d. ataskaitoje „Siūlymai dėl Lietuvos sumanios specializacijos prioritetų“, paskelbtoje Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro tinklalapyje. Tarptautinės nepriklausomų ekspertų darbo grupės parengtą

MTEP prioritetų sąrašo projektą ir jo pagrindimą svarstė ir aprobavo MTEP ir inovacijų strateginė taryba.

III SKYRIUS

PROGRAMOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

19. Programos strateginis tikslas – MTEP ir inovacijų sprendimais didinti didelės pridėtinės vertės, žinioms ir aukštos kvalifikacijos darbo jėgai imlių ekonominių veiklų įtaką šalies BVP ir struktūriniam ūkio pokyčiams. Programos strateginis tikslas jungia šiuos tikslus:

19.1. kurti inovatyvias technologijas, produktus, procesus ir (arba) metodus ir naudojant šios veiklos rezultatus atliepti globalias tendencijas ir ilgalaikius nacionalinius iššūkius;

19.2. didinti Lietuvos ūkio subjektų konkurencingumą ir galimybes įsitvirtinti globaliose rinkose – komerciškai taikyti įgyvendinant MTEP ir inovacijų prioritetus sukurtas žinias, taip pat žinias, sukurtas kitaip plėtojant prioritetines MTEP ir inovacijų raidos kryptis ir naudojantis unikalia sąveika (sinergija), atsirandančia bendradarbiaujant mokslo ir studijų institucijoms, ūkio subjektams ir kitiems viešojo ir privataus sektorių subjektams.

20. Uždaviniai, skirti Programos tikslams siekti:

20.1. Skatinti MTEP ir inovacijų veiklas, kurios sudarytų sąlygas labiau diversifikuoti energijos šaltinius, mažėti energijos kainoms, taupiai ir efektyviai vartoti energiją, tvariai kisti ekosistemoms (ypač – efektyviai valdyti atliekas, mažinti oro ir vandens taršą). Šis uždavinys bus įgyvendinamas plėtojant prioritetinę MTEP ir inovacijų raidos kryptį „Energetika ir tvari aplinka“, konkrečiai – įgyvendinant šiuos MTEP ir inovacijų prioritetus (naudojant turimą MTEP ir inovacijų potencialą tematiškai koncentruotoms inovatyvioms technologijoms, produktams, procesams ir (arba) metodams ir (arba) jų grupėms kurti, o turimą verslo ir kitokį potencialą – šioms technologijoms, produktams, procesams ir (arba) metodams ir (arba) jų grupėms pritaikyti visuomenės poreikiams ir (arba) diegti į rinką):

20.1.1. išmaniosios energijos generatorių, tinklų ir vartotojų energetinio efektyvumo, diagnostikos, stebėsenos, apskaitos ir valdymo sistemos;

20.1.2. energijos ir kuro gamyba iš biomasės ar atliekų, atliekų apdorojimas, saugojimas ir šalinimas;

20.1.3. išmaniųjų mažaenergių pastatų kūrimo ir naudojimo technologija – skaitmeninė statyba;

20.1.4. saulės energijos įrenginiai ir jų naudojimo elektros, šilumos ir vėsos gamybai technologijos.

20.2. Skatinti MTEP ir inovacijų veiklas, kurios sudarytų sąlygas mažėti sveikatos priežiūros ir vaistų įsigijimo, senyvo amžiaus pacientų gydymo ir slaugos išlaidoms, atsirandančioms dėl ilgėjančios gyvenimo trukmės, didėti sveiko gyvenimo trukmei, mažėti pandemijų grėsmei, geografiniam infekcinių ligų plitimui, siekti, kad mažėtų sistemiška

aplinkos tarša toksinėmis medžiagomis, globalizacijos ir augančios konkurencijos dėl aukštos kvalifikacijos medicinos specialistų įtaka. Šis uždavinys bus įgyvendinamas plėtojant prioritetinę MTEP ir inovacijų raidos kryptį „Sveikatos technologijos ir biotechnologijos“, konkrečiai – įgyvendinant šiuos MTEP ir inovacijų prioritetus:

20.2.1. molekulinės technologijos medicinai ir biofarmacijai;

20.2.2. pažangios taikomosios technologijos asmens ir visuomenės sveikatai;

20.2.3. pažangi medicinos inžinerija ankstyvai diagnostikai ir gydymui.

20.3. Skatinti MTEP ir inovacijų veiklas, kurios sudarytų sąlygas atsirasti tvariai maisto grandinei, tvariai naudoti biologinius išteklius žemės ir maisto ūkyje, gaminti saugų ir kokybišką maistą, efektyviai kurti ir naudoti maisto žaliavas. Šis uždavinys bus įgyvendinamas plėtojant prioritetinę MTEP ir inovacijų raidos kryptį „Agroinovacijos ir maisto technologijos“, konkrečiai – įgyvendinant šiuos MTEP ir inovacijų prioritetus:

20.3.1. tvarūs agrobiologiniai ištekliai ir saugesnis maistas;

20.3.2. funkcionalus maistas;

20.3.3. inovatyvus biožaliavų kūrimas, tobulinimas ir perdirbimas (biorafinavimas).

20.4. Skatinti MTEP ir inovacijų veiklas, kurios sudarytų sąlygas kurti pažangias technologijas, inovatyvius procesus, produktus ir paslaugas, didinti verslo produktyvumą ir verslo procesų efektyvumą mažinant sąnaudas, didinti tiekimo grandinės efektyvumą ir sinchronizavimą siekiant lankstumo, pereiti nuo masinės gamybos prie masinio pritaikymo, pereiti į pelningesnes pridėtinės vertės grandinės dalis (orientuotis į tarptautines rinkas – tapti bent jau technologiniu partneriu tarptautinėse vertės grandinėse, siūlyti didelės pridėtinės vertės produktus, pagrįstus naujomis žiniomis ir technologijomis, pasižyminčius išskirtinėmis savybėmis, geresniu pritaikymu, stiprinti prekės ženklų kūrimą, įskaitant gaminių dizainą). Šis uždavinys bus įgyvendinamas plėtojant prioritetinę MTEP ir inovacijų raidos kryptį „Nauji gamybos procesai, medžiagos ir technologijos“, konkrečiai – įgyvendinant šiuos MTEP ir inovacijų prioritetus:

20.4.1. fotoninės ir lazerinės technologijos;

20.4.2. funkcinės medžiagos ir danga;

20.4.3. konstrukcinės ir kompozitinės medžiagos;

20.4.4. lanksčios produktų kūrimo ir gamybos technologinės sistemos.

20.5. Skatinti MTEP ir inovacijų veiklas, kurios sudarytų sąlygas lanksčiai ir efektyviai reaguoti į tokius pokyčius kaip keleivių ir krovinių vežimo srautų ir krovinių aptarnavimo apimtys augimas, gyventojų koncentracijos miestuose didėjimas, lemiantis netolygią kelių infrastruktūros apkrovą ir transporto spūsčių augimą, mažinti aplinkos taršą, silpninti šiltnamio efektą, skatinti transporto ir logistikos inovacijas (siekiant reaguoti į konkurencijos didėjimą ir kainų mažėjimą dėl trečiųjų valstybių), teikti kokybiškas, saugas, ekologiškas ir greitas transportavimo paslaugas vartotojams. Šis uždavinys bus įgyvendinamas plėtojant prioritetinę MTEP ir inovacijų raidos kryptį „Transportas, logistika ir informacinės ir ryšių technologijos“, konkrečiai – įgyvendinant šiuos MTEP ir inovacijų prioritetus:

- 20.5.1. sumanios transporto sistemos ir informacinės ir ryšių technologijos;
- 20.5.2. tarptautinių transporto koridorių valdymo ir transporto rūšių integracijos technologijos / modeliai;
- 20.5.3. pažangus elektroninis turinys, technologijos jam kurti ir informacinė sąveika;
- 20.5.4. informacinių ir ryšių technologijų infrastruktūros, debesų kompiuterijos sprendimai ir paslaugos.

20.6. Skatinti MTEP ir inovacijų veiklas, kurios sudarytų sąlygas gerėti demografiniai būklei, tolygiai plėtoti regionus, mažinti skurdą, nelegalų darbą, didinti socialinę sanglaudą, didinti įgūdžių ir darbo rinkos poreikių sąveiką ir mažinti atotrūkį, ugdyti talentus ir kūrybinį potencialą, efektyviai naudoti kūrybinių ir kultūros industrijų išteklius, netechnologines inovacijas visuomenės ir ekonomikos pažangai skatinti, didinti viešojo sektoriaus inovacijas ir valdymo efektyvumą. Šis uždavinys bus įgyvendinamas plėtojant prioritetinę MTEP ir inovacijų raidos kryptį „Įtrauki ir kūrybinga visuomenė“, konkrečiai – įgyvendinant šiuos MTEP ir inovacijų prioritetus:

- 20.6.1. modernios ugdymosi technologijos ir procesai;
 - 20.6.2. proveržio inovacijų kūrimo ir diegimo technologijos ir procesai.
21. Kaip pasiekta Programos tikslų, bus nustatyta remiantis vertinimo kriterijais, pateiktais Programos priede.
22. MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planuose bus numatyti tarpinių ir galutinių siekiamų rezultatų rodikliai kiekvienam konkrečiam MTEP ir inovacijų prioritetui.

IV SKYRIUS

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

23. Programos įgyvendinimą organizuoja Švietimo ir mokslo ministerija ir Ūkio ministerija arba jų įgaliota (-os) institucija (-os).

24. Programos įgyvendinimą koordinuoja Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos prioritetų įgyvendinimo koordinavimo grupė (toliau – Koordinavimo grupė), kurią bendru įsakymu sudaro, jos personalinę sudėtį ir darbo reglamentą tvirtina švietimo ir mokslo ministras ir ūkio ministras. Koordinavimo grupė bus sudaryta iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Švietimo ir mokslo ministerijos, Ūkio ministerijos, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, kitų valstybės institucijų ir socialinių-ekonominių partnerių atstovų. Koordinavimo grupė atlieka Programoje ir darbo reglamente nustatytas funkcijas.

25. MTEP ir inovacijų plėtrą (taip pat prioritetinių MTEP ir inovacijų raidos krypčių plėtrą) strateginiu lygiu koordinuoja Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų strateginė taryba (toliau – MTEP ir inovacijų strateginė taryba), kurią sudaro Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

26. Programos uždaviniai įgyvendinami vykdant MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planus. Kiekvieno MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų planą bendru įsakymu tvirtina švietimo ir mokslo ministras, ūkio ministras ir kitas (-i) ministras (-ai), kurio (-ių)

reguliavimo sritis (-ys) tiesiogiai susijusi (-ios) su veiksmų plane nustatytų studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių finansavimu ir įgyvendinimu.

27. Į MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų plano projektą, rengiamą laikantis Programos tikslų, uždavinių ir siekiant Programos priede nustatytų rezultatų, įtraukiamos konkursinės ir planinės studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonės, prisidedančios prie atitinkamo MTEP ir inovacijų prioriteto įgyvendinimo, lėšos, skirtos šioms priemonėms įgyvendinti, ir finansavimo šaltiniai, numatyta priemonių įgyvendinimo eiga laiko požiūriu. MTEP ir inovacijų prioritetams įgyvendinti numatoma naudoti dalį šiame procese dalyvaujančių ministerijų 2014–2020 metais įgyvendinamų studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių, atitinkančių šių ministerijų reguliavimo sritis. MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų plano projekte turi būti nuostatos dėl studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonės įgyvendinančių institucijų atsakomybės, funkcijų, veiklos koordinavimo ir tarpinstitucinių veiksmų koordinavimo, tarpinių ir galutinių rezultatų rodiklių, nuolatinės analizės ir poveikio vertinimo, veiksmų plano įgyvendinimo nutraukimo ar papildymo naujomis studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonėmis, kitos nuostatos, susijusios su MTEP ir inovacijų prioriteto įgyvendinimu.

28. MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planų projektai derinami su ministerijomis, kurių reguliavimo sritys tiesiogiai susijusios su veiksmų plane nustatytų studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių įgyvendinimu, ir svarstomi Koordinavimo grupėje.

29. Už tam tikrų MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planuose nustatytų studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių įgyvendinimą atsakingos ministerijos pagal kompetenciją. Už tam tikrų MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planuose nustatytų studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių pagrindu vykdomų ES fondų arba kitų šaltinių lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimą atsakingos šiuos projektus įgyvendinančios institucijos pagal kompetenciją.

30. Programos įgyvendinimas stebimas nuolat analizuojant ir vertinant MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planų įgyvendinimą. MTEP ir inovacijų prioritetų įgyvendinimo nuolatinės analizės tikslas – sistemingai kaupti informaciją apie MTEP ir inovacijų prioritetų įgyvendinimą ir atitiktį MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planams. MTEP ir inovacijų prioritetų įgyvendinimo nuolatinei analizei atlikti naudojami kiekybiniai ir kokybiniai, tarpiniai ir galutiniai rodikliai, nustatyti vadovaujantis tarptautinės praktikos pripažintais MTEP ir inovacijų rodikliais ir specifiniais sumanios specializacijos proceso koncepciją atitinkančiais rodikliais, suderintais su atitinkamais studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių, finansuojamų 2014–2020 metų ES fondų lėšomis, rodikliais. Kokybinių rodiklių reikšmės gali būti pagrįstos objektyviais duomenimis arba ekspertų vertinimais. Švietimo ir mokslo ministerijos ir Ūkio ministerijos arba jų įgaliotos (-ų) institucijos (-ų) naudojami nuolatinės analizės rodikliai turi būti suderinti tarpusavyje kaip vieno rodiklių rinkinio dalys:

30.1. Švietimo ir mokslo ministerijos arba jos įgaliotos (-ų) institucijos (-ų) vykdomos nuolatinės analizės sritis – duomenų apie MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planuose

nustatytų studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių pagrindu vykdomų projektų, susijusių su studijų ir MTEP sritimi, įgyvendinimą rinkimas ir analizė;

30.2. Ūkio ministerijos arba jos įgaliotos (-ų) institucijos (-ų) vykdomos nuolatinės analizės sritis – duomenų apie MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planuose nustatytų studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių pagrindu vykdomų projektų, susijusių su MTEP ir inovacijų sritimi, įgyvendinimą rinkimas ir analizė.

31. Švietimo ir mokslo ministerija ir Ūkio ministerija arba jų įgaliota (-os) institucija (-os):

31.1. nuolat analizuoja MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planų įgyvendinimą ir Koordinavimo grupės prašymu teikia apibendrintus duomenis apie jų įgyvendinimą, teikia išvadas Koordinavimo grupei dėl Programos 33 punkte nurodytų siūlymų;

31.2. organizuoja MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planų tarpinius ir galutinius vertinimus ir apibendrinusios vertinimų rezultatus teikia Koordinavimo grupei išvadas;

31.3. organizuoja galutinį visų MTEP ir inovacijų prioritetų įgyvendinimo poveikio MTEP ir inovacijų plėtrai, ūkio konkurencingumui vertinimą ir teikia Koordinavimo grupei išvadas.

32. Švietimo ir mokslo ministerijos ir Ūkio ministerijos arba jų įgaliotos (-ų) institucijos (-ų) vykdoma nuolatinė analizė neturi dubliuoti studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių pagrindu atliekamų ES fondų arba kitų šaltinių lėšomis finansuojamus projektus įgyvendinančių institucijų funkcijų.

33. Koordinavimo grupė gali bet kuriuo metu, kol įgyvendinamas MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų planas, teikti MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų planą patvirtinusiems ministrams argumentuotą nuomonę siūlydama:

33.1. patvirtinti galimybes finansuoti tam tikras studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemones, kurių pagrindu vykdytini projektai galėtų prisidėti prie MTEP ir inovacijų prioritetų įgyvendinimo;

33.2. papildyti planą naujomis studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonėmis;

33.3. pradėti įgyvendinti į planą įtrauktas, tačiau nepradėtas studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemones, šių priemonių pagrindu vykdytinus projektus ir (arba) į planą įtrauktų studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių pagrindu vykdytinus projektus;

33.4. skirti papildomų lėšų studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonėms ir (arba) šių priemonių pagrindu vykdomiems projektams finansuoti ir įgyvendinti;

33.5. laikinai sustabdyti arba visiškai nutraukti plano įgyvendinimą nepradedant finansuoti ir įgyvendinti jame numatytų dar nepradėtų studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių ir (arba) šių priemonių pagrindu vykdytinų projektų;

33.6. laikinai sustabdyti arba visiškai nutraukti studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių pagrindu vykdomo (-ų) projekto (-ų) įgyvendinimą;

33.7. sumažinti plane numatytą dar nepradėtų įgyvendinti studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių ir (arba) šių priemonių pagrindu vykdytinų projektų finansavimą;

33.8. imtis kitų veiksmų, susijusių su MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų plano įgyvendinimu.

34. Praėjus 2 metams nuo MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų plano patvirtinimo datos, Švietimo ir mokslo ministerija ir Ūkio ministerija arba jų įgaliota (-os) institucija (-os) organizuoja šio plano tarpinį vertinimą vadovaudamosi jame nustatytomis nuolatinės analizės ir vertinimo nuostatomis. Vertinimo metu nustatoma, ar efektyviai įgyvendinamas ir tinkamas plėtoti toliau MTEP ir inovacijų prioritetas, atsižvelgiant į nuolatinės analizės rezultatus ir socialinės, ekonominės, technologinės ir kitokios aplinkos veiksnių pokyčius.

35. Koordinavimo grupė, įvertinusi Švietimo ir mokslo ministerijos ir Ūkio ministerijos arba jų įgaliotos (-ų) institucijos (-ų) pateiktas MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų plano tarpinio vertinimo išvadas, teikia MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų planą patvirtinusiems ministrams nuomonę siūlydama priimti vieną iš Programos 33 punkte nurodytų sprendimų ir informuoja apie tai MTEP ir inovacijų strateginę tarybą.

36. MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų plane numatytos studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonės ir šių priemonių pagrindu vykdomi projektai nutraukiami, finansavimas jiems mažinamas arba kiti veiksmai atliekami ES fondų administravimą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

37. Baigus vykdyti visus MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų plane nustatytų MTEP ir inovacijų politikos priemonių pagrindu vykdomus projektus arba pasibaigus veiksmų plane nustatytam šių projektų įgyvendinimo laikui ir šio laiko veiksmų planą patvirtinusių ministrų sprendimu nepratęsus, Švietimo ir mokslo ministerija ir Ūkio ministerija arba jų įgaliota (-os) institucija (-os), pasitelkusios nepriklausomus Lietuvos ir (arba) užsienio ekspertus, organizuoja šio plano galutinį vertinimą, vadovaudamosi jame nustatytomis nuolatinės analizės ir vertinimo nuostatomis. Vertinimo metu nustatomas MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų plano įgyvendinimo poveikis atitinkamo MTEP ir inovacijų prioriteto įgyvendinimui ir prioritetinių MTEP ir inovacijų raidos krypčių plėtrai, visų MTEP ir inovacijų prioritetų įgyvendinimo poveikis MTEP ir inovacijų plėtrai, ūkio konkurencingumui.

38. Koordinavimo grupė, įvertinusi Švietimo ir mokslo ministerijos ir Ūkio ministerijos arba jų įgaliotos (-ų) institucijos (-ų) pateiktas MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų plano galutinio vertinimo išvadas, teikia nuomonę šį planą patvirtinusiems ministrams ir MTEP ir inovacijų strateginei tarybai.

39. Baigus įgyvendinti visus MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planus, Švietimo ir mokslo ministerija ir Ūkio ministerija arba jų įgaliota (-os) institucija (-os), pasitelkusios nepriklausomus Lietuvos ir (arba) užsienio ekspertus, organizuoja galutinį Programos įgyvendinimo poveikio MTEP ir inovacijų plėtrai, ūkio konkurencingumui vertinimą atsižvelgdamos į Programos tikslus, uždavinius ir Programos priede nustatytus siektinus rezultatus.

40. Švietimo ir mokslo ministerija ir Ūkio ministerija arba jų įgaliota (-os) institucija (-os), apibendrinusios galutinio Programos įgyvendinimo vertinimo rezultatus, teikia Koordinavimo grupei išvadas dėl Programos įgyvendinimo poveikio MTEP ir inovacijų

plėtrai, ūkio konkurencingumui. Koordinavimo grupė, įvertinusi galutinio vertinimo išvadas, teikia nuomonę šį planą patvirtinusiems ministrams ir MTEP ir inovacijų strateginei tarybai.

V SKYRIUS

JUNGTINIŲ INICIATYVŲ RENGIMAS IR ĮGYVENDINIMAS

41. Viena iš studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonių, skirtų MTEP ir inovacijų prioritetams įgyvendinti, – Jungtinės iniciatyvos. Įgyvendinant Jungtines iniciatyvas siekiama skatinti mokslo ir studijų institucijas, asocijuotas verslo ir kitas struktūras, viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą MTEP ir inovacijų srityje skatinančius subjektus ir kitus viešojo ir privataus sektorių subjektus siūlyti Jungtinės iniciatyvos idėją, galinčią prisidėti prie tam tikro MTEP ir inovacijų prioriteto ar jo dalies įgyvendinimo.

42. Jungtinių iniciatyvų idėjų paraiškų teikimo, vertinimo, atrankos ir įgyvendinimo tvarka ir kitos procedūros nustatomos Jungtinių studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų iniciatyvų įgyvendinimo apraše (toliau – Jungtinių iniciatyvų įgyvendinimo aprašas), kurį tvirtina švietimo ir mokslo ministras ir ūkio ministras, suderinę su suinteresuotomis institucijomis, kurių reguliavimo sritys tiesiogiai susijusios su MTEP ir inovacijų prioritetų įgyvendinimu.

43. Jungtinių iniciatyvų įgyvendinimą, atsižvelgdama į Jungtinių iniciatyvų įgyvendinimo aprašą, organizuoja Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

44. MTEP ir inovacijų prioritetų veiksmų planuose numatytos studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonės įgyvendinamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų, mokslo ir studijų institucijų, kitų viešųjų ir privačių juridinių asmenų, ES fondų, kitos tarptautinės finansinės paramos, tarptautinių MTEP ir inovacijų programų ir kitomis lėšomis – teisės aktų nustatyta tvarka finansuojami ir administruojami šių priemonių pagrindu vykdomi, prie MTEP ir inovacijų prioritetų įgyvendinimo prisidedantys projektai. Pagrindinis Programos įgyvendinimo lėšų šaltinis – ES struktūrinių fondų 2014–2020 metų laikotarpio lėšos, skirtos MTEP ir inovacijoms.

45. MTEP ir inovacijų prioriteto veiksmų plane numatytos studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonės, šių priemonių pagrindu vykdomi projektai nutraukiami, finansavimas jiems mažinamas ir kiti Programos 33 punkte nurodyti veiksmai atliekami ES fondų administravimą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

46. Siūlymus dėl naujų MTEP ir inovacijų prioritetų nustatymo ir įtraukimo į Programą MTEP ir inovacijų strateginei tarybai gali teikti visos suinteresuotos institucijos pagal kompetenciją, praėjus ne mažiau kaip 2 metams nuo Programos įsigaliojimo.

47. Siūlymas dėl naujo MTEP ir inovacijų prioriteto turi būti grįstas Lietuvos ūkio ir mokslo potencialu ir tikėtinais svarbiausiais ateities iššūkiais, galimybėmis planuojamas sukurti inovatyvias technologijas, produktus, procesus ir (arba) metodus pritaikyti visuomenės

poreikiams, atitikti Programos tikslus, uždavinius, siekti Programos priede nustatytų rezultatų ir remtis Prioritetinių MTEP ir inovacijų raidos kryptių ir jų prioritetų nustatymo aprašo nuostatomis.

48. MTEP ir inovacijų strateginei tarybai pritarus naujo MTEP ir inovacijų prioriteto įtraukimui į Programą, teisės aktų nustatyta tvarka organizuojamas Programos papildymas nauju MTEP ir inovacijų prioritetu.

Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) kryptių ir jų prioritetų įgyvendinimo programos priedas

PROGRAMOS TIKSLŲ VERTINIMO KRITERIJŲ IR JŲ REIKŠMIŲ SĄRAŠAS

Tikslo pavadinimas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Vertinimo kriterijaus reikšmė			Atsakinga institucija
		būklė (metai)	2017 metai	2020 metai	
Programos strateginis tikslas					
MTEP ir inovacijų sprendimais didinti didelės pridėtinės vertės, žinioms ir aukštos kvalifikacijos darbo jėgai imlių ekonominių veiklų įtaką šalies BVP ir struktūriniams ūkio pokyčiams	visos išlaidos MTEP (BVP procentais)	0,9 (2012)	1,2	1,9	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (toliau – Švietimo ir mokslo ministerija)
	verslo sektoriaus išlaidos MTEP (BVP procentais)	0,24 (2012)	0,5	0,9	Lietuvos Respublikos ūkio ministerija (toliau – Ūkio ministerija)
Programos tikslai					
1. Kurti inovatyvias technologijas, produktus, procesus ir (arba) metodus ir naudojant šios veiklos rezultatus atliepti globalias tendencijas ir ilgalaikius nacionalinius iššūkius	visos įmonių apyvartos dalis, kurią sudaro apyvarta iš naujų produktų pardavimo rinkoje ir įmonėje (visos apyvartos procentais)	6,64 (2010)	10	14	Ūkio ministerija
	mažos ir vidutinės įmonės, diegiančios naujus produktus ar procesus (visų mažų ir vidutinių įmonių procentais)	21,39 (2010)	30	40	Ūkio ministerija
	užimtumas žinioms imliuose sektoriuose (procentais)	9 (2010)	11	13,6	Ūkio ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija

Tikslo pavadinimas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Vertinimo kriterijaus reikšmė			Atsakinga institucija
		būklė (metai)	2017 metai	2020 metai	
2. Didinti Lietuvos ūkio subjektų konkurencingumą ir galimybes įsitvirtinti globaliose rinkose – komerciškai taikyti įgyvendinant MTEP ir inovacijų prioritetus sukurtas žinias, taip pat žinias, sukurtas kitaip plėtojant prioritetines MTEP ir inovacijų raidos kryptis ir naudojantis unikalia sąveika (sinergija), atsirandančia bendradarbiaujant mokslo ir studijų institucijoms, ūkio subjektams ir kitiems viešojo ir privataus sektorių subjektams	pažangių ir vidutiniškai pažangių technologijų produktų poveikis prekybos balansui (eksporto ir importo palyginimas procentais)	- 0,85 (2012)	0	1	Ūkio ministerija
	žinioms imlių paslaugų eksportas (viso eksporto procentais)	12,5 (2012)	24	37	Ūkio ministerija
	mokslo ir studijų institucijų pajamos iš intelektinės veiklos rezultatų (visų pajamų procentais)	nėra duomenų	0,1	0,2	Švietimo ir mokslo ministerija